

Minnesanteckningar

Gemensamt forum 5 okt

Kraftsamling för barn och ungas hälsa

Plats, tid: Gustaf Fröding Hotell, kl 09-15.30

Välkommen till sakområdesforum

Moderator Amanda Svensson

Deltagarna hälsas välkomna till det första gemensamma forumstillfället för Hälso- och sjukvårdsforum och Kultur- och bildningsforum, med ämnet kraftsamling för barn och ungas hälsa. Syftet med dagen är vara kunskapshöjande och skapa en gemensam nulägesbild för målgruppen. Dagen består av föredrag, filmer, rapporter samt god tid för dialoger.

Presentationsrunda

Deltagarna presenterar sig för varandra runt borden. Vid respektive bord sitter deltagare från både Hälso- och sjukvårdsforum samt Kultur- och bildningsforum.

Barn och ungas egna röster

Dagen introduceras med en film där barn och ungas egna röster presenteras.

Vad innebär kraftsamlingen?

Sofia Magnusson, Region Värmland, Henrik Samuelsson, Arvika kommun, Anna Beata Brunzell, Region Värmland

Alla barn och unga ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina egna liv och inflytande över samhällsutvecklingen. Folkhälsans arbete för barn och unga har sin utgångspunkt i FN:s konvention om barns rättigheter, utifrån ett barnrättsperspektiv och barnets egna perspektiv. Barn och unga ska bland annat ha goda förutsättningar att gå vidare till studier och arbete såväl kunna ta tillvara sina egna unika möjligheter. Stabila, trygga och jämlika uppväxtvillkor är dessutom avgörande för att uppnå folkhälsomålet, att skapa förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen. Genom att göra livet begripligt, hanterbart och meningsfullt för barn och unga skapas förutsättningar för både personlig och regional utveckling.

Att människor är friska och mår bra är grundläggande för personlig utveckling och ett mer självständigt liv. I Värmland ska varje invånare kunna ta en aktiv del i samhället och känna ett eget ansvar för sin hälsa. Våra organisationer ska vara möjliggörare för den förmågan och möta upp med vård vid behov.

Nedan följer exempel på insatser vi ska göra med hänvisning till ovanstående text,

- Skapa likvärdiga villkor för människor i hela Värmland att kunna bidra till den egna hälsan och utvecklingen. Det kräver att vi arbetar hälsofrämjande, sjukdomsförebyggande och att vi kan säkerställa tillgång till hälso- och sjukvård i hela länet
- Samverka med olika aktörer, nyttja våra resurser klokt och gemensamt säkerställa en god och nära vård. Det krävs en omställning till en sammanhållen vårdkedja och att individen är medskapare
- Stärka vår dialog om gemensamma utmaningar, ansvar och roller mellan organisationer, men också ansvarsfördelningen mellan individ och samhälle
- Arbeta för att organisationer på alla nivåer blir medvetna om strukturer och mönster som kan påverka individens möjligheter till hälsa. Med följande underlag ska vi utveckla hur vi arbetar. Barn och ungas uppväxtvillkor ska vara i fokus, men insatserna behöver spänna över hela livet, för att se och skapa möjligheter för de äldre

För ett sammanhållet Värmland är tillit mellan individer och till våra organisationer nödvändigt. Vi människor behöver känna att vi ingår i en gemenskap och att vi har ett socialt sammanhang för att trivas, ha möjlighet att utvecklas och vilja delta i samhället. Genom att bygga upp förtroendet till samhället ökar vi förutsättningarna för inkludering och motverkar utanförskap. Det stärker också vår förmåga att hantera gemensamma utmaningar.

Nedan följer exempel på insatser vi ska göra med hänvisning till ovanstående text,

- Arbeta för tillgänglighet till relevanta samhällsinstitutioner och verka för välfungerande och jämlika strukturer, organisationer och ramverk
- Möjliggöra effektivisering och nya metoder utifrån våra behov och förutsättningar för att motverka utanförskap. För att lyckas behöver vi vara öppna för ny kunskap, möjliggöra digital delaktighet, studera lokala och regionala förutsättningar, drivkrafter samt utmaningar
- Stärka möjligheterna för samhandling mellan kommunal, regional, nationell och internationell nivå, genom att hitta former för formaliserad samverkan och finansiering
- Arbeta för ett öppet Värmland där vi välkomnar nya människor med olika bakgrunder och erfarenheter in i grupper, arbetsplatser och nätverk. Att stärka samarbetet med fokus på inkludering och integration är en grund. Dessutom är ett utbrett föreningsliv i hela Värmland en viktig del

Vidare presenteras även barnkonventionens grundprinciper och barnsyn, även hälsa som begrepp och hälsans bestämningfaktorer.

Mycket arbete pågår idag för våra barn och unga. För att kunna kraftsamla krävs att vi skapar en gemensam nulägesbild hos målgruppen. Dessutom behöver vi exempelvis utnyttja befintliga strukturer, se över utvecklingsområden, skapa gemensamma mål, göra gap-analyser

(dvs se över hur nuläget skiljer sig i relation till vad vi vill åstadkomma) och ta fram en handlingsplan.

Inledningsvis framgår även betydelsen av förebyggande insatser på samhällets alla nivåer, för barn och ungas hälsa. Från riksstad till enskilda familjer och individer.

Presentationen avslutas med filmen *"Ett helhetsperspektiv på barns och ungas hälsa"*.

För mer information se presentation *"Vad innebär kraftsamlingen?"*.

Dialog

Deltagarna får möjlighet att föra dialog gruppvis utifrån ovanstående pass.

Summering av dialog

- Fokus på de tidiga insatserna har ökat, men behöver öka ännu mer. Viktigt att sätta mål för vad vi vill uppnå, politiken behöver vara aktiv
- Arbeta förebyggande och med tidiga insatser på ett hållbart sätt
- Samverka, exempelvis inom kommunen men också mellan kommunerna
- Samordna insatser
- Nuvarande sekretesslagstiftning hindrar samordning/samverkan
- Våga lyfta existentiella frågor, varför barn och unga mår dåligt
- Mobbning hos barn och unga kvarstår länge hos individen
- Skolan påverkar barn och ungas mående
- Insatser i skolan utan krav på diagnos
- Striktare riktlinjer vid diagnostisering
- Mer kunskap om diagnoser
- Familjen är viktig för målgruppen, hur stöttar vi dem?
- "Stärka föräldrarna", möta föräldrarna på deras villkor, föräldrautbildningar
- Viktigt med goda förebilder
- Stärk elevhälsan

Hur mår våra barn och unga?

Maria Unenge Hallerbäck, Anita Nyquist, Region Värmland

Maria Unenge Hallerbäck medverkar genom inspelning.

Dialog

Deltagarna får möjlighet att föra dialog gruppvis utifrån den statistik som Maria presenterar i sin inspelning.

Summering av dialog

- Om det är 18% som har kontakt med barn- och ungdomspsykiatri, hur stort är mörkertalet/andelen som inte får hjälp?
- Hur många av följande 18% har punktinsatser, dvs exempelvis medicinering?
- Hur stor del av följande 18% består av utredningar eller annat?
- Vuxna har ett ansvar att fråga hur våra barn och unga mår
- Förmedla hopp och framtidstro

- Ge goda förutsättningar för en bra barndom och uppväxt redan från förskolan, ”inget växer bort”
- Barn och unga hamnar mellan insatser såsom barn- och ungdomspsykiatri och elevhälsan
- Ge alla barn rätt till ett språk (i tid)
- Se till barnet och ungas behov, anpassa insatser

Fortsättning barn och ungas röster

Karen O'Quin, Region Värmland

Karen O'Quin belyser barn och ungas egna röster genom rapporten ”Att inte bara överleva utan faktiskt också leva” - muft i kombination med filmer om barn och ungas egna erfarenheter.

Ett antal faktorer uppmärksammas vilka påverkar att våra barn och unga mår dåligt,

- Egna och andras krav och förväntningar, krav på att prestera och fungera i skolan, press från föräldrar samt begränsade könsnormer
- En ekonomisk stress och oro för framtiden
- Sociala medier, ständiga jämförelser, krav på utseende och kroppar
- Icke fungerande relationer och social utsatthet, såsom konflikter, mobbning, utanförskap eller utmanande familjeförhållanden

Vidare belyses barn och ungas upplevelser samt erfarenheter av stöd,

- Avvägningen mellan att söka stöd eller inte. Att vilja prata med någon- men inte vem som helst och att hantera problem och psykiska besvär på egen hand
- Stöd från vänner, familj och andra närstående. Föräldrar är viktiga men ska lyssna, inte lösa situationen
- Stöd från hälso- och sjukvården. Att våra barn och unga möts med ett bra bemötande är nödvändigt. Idag består kontakten med hälso- och sjukvården av långa väntetider och många vårdkontakter
- Stöd från andra samhällsaktörer, såsom från skolan, civilsamhället och sociala medier

Barn och unga önskar en tillgänglig, flexibel och normmedveten hälso- och sjukvård.

Undervisning om psykisk hälsa i skolan och fler vuxna att prata med. Således tillgänglig elevhälsa med tystnadsplikt.

För mer information se presentation ”Fortsättning barn och ungas egna röster”.

Dialog

Deltagarna får möjlighet att föra dialog gruppvis utifrån följande frågeställningar:

- Vad kan du som politiker göra för att öka barn och ungas psykiska hälsa?
 - Vilka beslut behöver tas?
 - Hur kan vi få till långsiktighet i frågorna?
- Hur ger vi barn och unga inflytande i arbetet med att främja hälsa?
 - Hur säkerställer vi att barn och unga kan påverka och inte bara lämna synpunkter?

Summering av dialog

- Sätta gemensamma mål
- Samverkan mellan insatser och skapa trygga skolmiljöer
- Häv sekretessen, ge ökade samarbetsmöjligheter
- Stötta föreningslivet och dess betydelse
- Ge verksamheter fria tyglar och mer resurser. Erbjud kuratorstid på eftermiddagar och öppna för fler vuxenkontakter efter skoltid (t.ex. volontär)
- Fler vuxna i skolan som kan fånga upp de elever som behöver någon att prata med
- Ge lärare och andra vuxna på skolan utbildning i psykisk ohälsa/hälsa
- Utforma struktur för barn och ungas delaktighet kommunalt och regionalt, använd deras erfarenheter. Fråga våra barn och unga vad de önskar för stöd och vilka tillgångar de behöver
- Arbeta förebyggande, skapa krav utifrån individens förmåga
- Ge barn och unga mer inflytande i sin egen behandling, vad de vill göra? vad har de för intressen?
- Öka fysisk aktivitet, lektioner utomhus, mer idrott
- Olikheter får inte sin plats i samhället
- Barnkonventionen
- Involvera exempelvis elevråd
- Elevhälsans roll och digital elevhälsa
- Våga ställa frågor vid samtal, lyssna till individens själv, utan att komma med lösningar
- Lyssna till individen utan att hänvisa den vidare, visa bekräftelse
- Ungdomsråd och brukarråd
- Öka tillgänglighet för skolsociala teamet, chatta med kurator
- Datorspel Roblox, regional mottagning, digital chattfunktion

Västra Götalandsregionens arbete med Fullföljda studier

Maria Jakobsson, Anna Simonsson, Västra Götalandsregionen

Kraftsarfsamling Fullföljda studier är en av fyra tvärsektoriella västsvenska kraftsamlings i Västra Götalands regionala utvecklingsstrategi. Genom kraftsamslingen vill de ge barn och unga i Västra Götaland de allra bästa förutsättningarna för en bra start i livet, för god hälsa, utbildning och framtidstro. Tillsammans vill de sätta fokus på stärkt samverkan och samordnat utvecklingsarbete kring barn och ungas uppväxtvillkor och förutsättningar för att fullfölja sina studier.

Fullföljda studier beskrivs som en skyddsfaktor mot bland annat psykisk ohälsa, arbetslöshet, våld och kriminalitet, bristande tillit och social oro. Högre utbildningsnivå har även samband med längre livslängd och bättre hälsa. Offentlig sektor och näringslivets kompetensförsörjning är beroende av att så stor andel som möjligt av befolkningen är arbetsför och har en grundläggande utbildning. Alla barn har rätt till hälsa och utveckling.

Västra Götalandsregionen bidrar till genomförandet av kraftsamslingen, tillsammans med länets 49 kommuner och fyra kommunalförbund, näringslivet och dess organisationer,

akademi och forskningsinstitut, det civila samhället samt länsstyrelsen och andra statliga myndigheter.

För mer information se presentation "*Västsvensk kraftsamling Fullföljda studier*".

Dialog

Deltagarna får möjlighet att föra dialog gruppvis utifrån följande frågeställningar:

- Vad ser du för möjligheter med er kraftsamling?
- Vad ser du för hinder?

Summering av dialog

Möjligheter

- Att hitta strukturer och systematik, långsiktighet, hållbar samverkan mellan kommunerna, region och civilsamhället. Finns möjlighet till sociala investeringar i Värmland likt Västra Götalandsregionen
- Fler får möjligheter att få information och känna sig delaktiga i sin egna värld
- Att Västra Götaland är granne med Värmland, vi får inspiration och information samt kan samverka

Hinder

- Mandat och roller. Genom mandat kan man "våga mer" i samarbete och gå över vissa "gränser"
- Olikhet i tänk, alla kommuner har sin definition
- Ekonomisk fråga

Länsgemensam utveckling för barns hälsa. Två olika exempel.

Anna-Carin Johansson, Region Värmland, Sophia Alm, Karlstads kommun

Skola i Munkfors

Ett initiativ för skolor i Munkfors har startats för att utveckla ett program, med material och arbetssätt som främjar hälsa. Viktiga målgrupper för initiativet är exempelvis barn och elever, föräldrar och personal i kontakt med barn och unga.

Stödgrupper för barn och unga i sorg

"När någon nära dör" är namnet på stödgrupper för barn i sorg, en gruppverksamhet för barn som minst en närstående. Stödgruppen verkar för att barn och unga ska få ett stöd i sorgearbetet genom att delta i en grupp där barnet möter andra barn i samma situation. Grupperna har aktiviteter med olika teman, där de tillsammans pratar om vad som hänt, vad som blivit annorlunda och vad som hjälper i sorgen.

Grupperna åldersindelade för barn och unga mellan sju och tjugo år. Träffarna hålls i dagsläget i lokal på Centralsjukhuset i Karlstad, men grupper på flera orter kan även startas vid tillräckligt många intresserade.

Stödgrupperna är ett samarbete mellan Region Värmland, Svenska kyrkan, Sjukhuskyrkan och kommuner i Värmland.

För mer information om projekten, se presentation *"Länsgemensam utveckling för barns hälsa. Två olika exempel."*

Barn och ungas delaktighet och inflytande

Sara Emsevik, Region Värmland

Barn och unga har rätt att involveras och vara delaktiga, både ur ett barnrättsperspektiv, men också för att öka sin hälsa. Med utgångspunkt i barnkonventionens grundprinciper och barnrättsbaserad barnsyn, ska varje barn erkännas, respekteras och skyddas som rättighetsbärare med en individuell personlighet, egna behov och intressen samt personlig integritet.

Barnkonventionen blev svensk lag år 2020 och är direkt tillämpbar för myndigheter och domstolar. Offentliga aktörerna ansvarar för att utgå från ett barnperspektiv. Barn ska ses som kompetenta och självständiga så långt som möjligt. Barn ska få bättre förutsättningar till delaktighet och inflytande såväl ska konventionens rättigheter även beaktas vid avvägningar och bedömningar som rör barn. Barnets bästa ska upprättas när förändringar genomförs som berör barn.

I arbetet att förvalta barnkonventionen i Värmland, pågår en process att ta fram en ny uppdaterad handlingsplan.

För mer information om process för ny handlingsplan samt barn och ungas delaktighet och inflytande, se presentation *"Barn och ungas delaktighet och inflytande"*.

Skolans arbete med hälsa för barn och unga

Anna Carlsson, Karlstads kommun

Grundskolan är obligatorisk, barn har skolplikt från och med förskoleklass till och med årskurs nio. Skolan är en viktig del för barns hälsa och lärande. Lärare har en betydelsefull roll, vilka har direktkontakt med barnen. Elevhälsans professioner finns således för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Till elevhälsans professioner tillhör specialpedagog/speciellärare, skolkurator, psykolog och skolsköterska. Elevhälsans arbete handlar främst om att främja hälsa och förebygga ohälsa. Genom skolsköterskan genomförs regelbundna hälsobesök, för att diskutera livsstilsfrågor, levnadsvanor, relationer, trivsel och skolsituationen med eleverna. Skolan har inget behandlande ansvar, men är en samarbetspartner vid behandling.

"Hand in Hand We Stand"- samverkan för främjande av psykisk hälsa i skolmiljön, är ett pågående projekt med syfte att utveckla en modell för hälsofrämjande arbete i skolmiljö med fokus på psykisk hälsa bland barn och ungdomar. I projektet ingår tre skolor i Karlstads kommun, men ambitionen är att utöka projektet genom samarbete med Region Värmland såsom exempelvis Första linjen.

För mer information om projektet och skolans ansvar se presentation *"Skolans arbete med barn och ungas hälsa"*.

Summering och avslutning för dagen

Jens Östergren, Region Värmland, Ulrika Jacobs, Grums kommun

Jens Östergren och Ulrika Jacobs summerar dagen. De belyser betydelsen av att tillsammans sätta en gemensam struktur att arbeta utifrån, vem ansvarar för vad och vart ska resurserna prioriteras. Vidare behöver forumen diskutera nästa steg i arbetet för att få en gemensam struktur att arbeta utifrån. Arbetet för barn och unga måste fortlöpa, med modigt föräldraskap såväl inflytande och delaktighet från barn och unga själva. Ett gemensamt ansvar, oavsett exempelvis roll som politiker, företagare eller engagerad i föreningslivet, att verka för en god hälsa hos våra barn och unga.

Vid anteckningarna

Elin Åberg
Koordinator

Justeras av

Sofia Magnusson
Ordförande
Kultur- och bildningsforum

Daniel Schützer
Ordförande
Hälso- och sjukvårdsforum

Henrik Samuelsson
Vice ordförande
Hälso- och sjukvårdsforum

Deltagarlista

Organisation

Namn

Arvika kommun

Alina Koltsova
Henrik Samuelsson

Eda kommun

Bertil Börjeson
Odd Westby

Forshaga kommun

Maria Norell

Filipstads kommun

Lena Andersson Dahlberg

Grums kommun

Tomas Nilsson
Ulrika Jacobs
Ulrika Nilsson

Hagfors kommun

Boo Westlund

Hammarö kommun

Ammi Gull
Eva Nordlöf
Marianne Ohlsson
Petra Weström

Karlstads kommun

Lina Larhult
Stefan Jonsson

Kils kommun

Berit Larsson
Eva Frykenberger

Kristinehamns kommun

Anna Karlsson
Anne-Marie Wallouch

Munkfors kommun

Agneta Johansson
Annika Zetterström
Niklas Hartwig
Staffan Jofjell

Region Värmland

Daniel Schützer
Jens Östergren
Mattias Joelsson
Marie Persson

	Sofia Magnusson
Storfors kommun	Kristina Blomquist Sandra Westling
Sunne kommun	Sophie Janulf
Säffle kommun	Ali Ali Anita Karlsson
Torsby kommun	Adam Passin Bengt Berg Susanne Sätterlund
Årjängs kommun	Daniel Markstedt Elisabeth Larsson Mogens Nielsen Stefan Moberg

I tjänsten

Karlstads kommun	Anna Carlsson Sophia Alm
Region Västra Götaland	Anna Simonsson Maria Jakobsson
Region Värmland	Anna Beata Brunzell Anna Lindgren Fändriks Anna-Carin Johansson Anita Nyquist Amanda Svensson Elin Åberg Henrik Svensson Ingrid Strengsdal Karen O'Quin Sara Emsevik